

Ukazatelé rentability patří mezi další z řady tzv. poměrových ukazatelů a zejména v dřívějších dobách patřili mezi jedny z nejsledovanějších vůbec. Tyto uměle vytvořené ukazatele dokáží letným pohledem na rozvahu a výkaz zisku a ztráty říci, jak moc vaše firma funguje z pohledu jejího vlastníka efektivně či nikoliv. Pojďme se tedy podívat, jak se tyto ukazatele počítají, a co nám říkají.

Pro registrované uživatele: V sekci Pro registrované/Ke stažení naleznete výpočetní tabulku pro automatický výpočet ukazatelů rentability. Stáhnout si ji můžete

[zde](#)

. Neregistrovaní uživatelé se mohou bezplatně registrovat na

[této stránce](#)

Co je to rentabilita

Rentabilita či také výnosnost je finančním ukazatelem, který nám říká, jaký je poměr mezi finančními prostředky, které nám plynou z našich aktivit, a mezi finančními prostředky, které jsme na tyto aktivity dedikovali. Rentabilita je tak často užívána při rozhodování o tom, jakou aktivitu z firmy vyloučit, anebo naopak, v případě business plánů, na jakou aktivitu se v budoucnu zaměřit. Nezřídka pak bývá rentabilita také součástí motivační složky odměn managementu. Všeobecně se dá říci, že by pro ukazatele rentability mělo platit, že jejich smysluplná minimální hodnota je dána bezrizikovou úrokovou měrou (tj. výší úroků u státních dluhopisů), která je pro danou měnu dostupná. V praxi je však žádoucí pro investici chtít rentabilitu v nejhorším případě takovou, která se rovná úrokové sazbě, kterou by vám na danou částku uloženou na danou dobu nabídl komerční bankovní subjekt na v dané měně, při daném objemu financí na danou dobu.

V případě ČR to přitom může být nezřídka 5 a více procent ročně (zejména pak u projektů a firem, kde je kapitál vázán několik let). K této výši je však třeba připočítat ještě také prémii za riziko, které souvisí s tím, že investor namísto uložení peněz do banky, kde je [vklad do určité míry pojištěný](#) (a tedy do určité míry z jeho pohledu bezrizikový), investoval právě do daného projektu, jehož riziko je z podstaty vždy větší. Čím vyšší riziko je, tím vyšší by pak měla být požadovaná premie za riziko a tím i rentabilita samotná. U projektů, kde je vypočtená rentabilita nižší než výše tohoto úroku nebo je dokonce záporná je pak na místě zvážit, zda a za jakých podmínek z daného projektu (či podnikání) nevystoupit. Pokud si vezmeme konkrétní příklad, kdy například investujeme milion korun do podnikání, neseme riziko, investujeme zde i svůj čas, atd., přičemž ROI potažmo ROE (viz dále) nám vyjde jenom 5%, je na místě zvážit, jestli není lepší se na to vykašlat a pro svých tentokrát bezpracných a bezrizikových 5% si dojít raději do banky. V těchto případech je však třeba ještě zvážit druhý, strategický rozměr podnikání či investic – kdy rentabilita daného projektu či firmy může být malá či dokonce záporná, ale z pohledu firemní či investiční strategie je nezbytné daný projekt v našem portfoliu zachovat.

Rentabilita aktiv - ROA (Return on Assets)

Rentabilita aktiv ukazuje, do jaké míry se daří společnosti z dostupných aktiv generovat zisk, případně jinou alternativní veličinu poměřující firemní výkonnost. Rentabilita aktiv totiž není ve svém čitateli pevně definována, jmenovatelem jsou nicméně vždy právě ona aktiva (potažmo v přeneseném slova smyslu všechny zdroje společnosti neboli pasiva). Vzorec pro ROA tak může vypadat například jako $EBIT/Aktiva$ nebo také třeba $NOPAT/Aktiva$ (ten bývá nazýván také jako RONA neboli Return on Net Assets). Jako EBIT se přitom označuje (Earning before Interests and Taxes) neboli zisk před úroky a zdaněním neboli součet Výsledku hospodaření za účetní období, daně z příjmů z mimořádné činnosti a daně z příjmů za běžnou činnost a nákladových úroků, které jako jediné v českých účetních výkazech přímo nenajdete. NOPAT neboli (Net Operating Profit after Taxes) se pak vypočítá jednoduchým vynásobením $EBIT \times (1-t)$, kde t je sazba daně z příjmu právnických osob, která je v ČR aktuálně 19% (tj. $t=0,19$). V ČR se namísto EBIT a NOPAT využívá pro výpočet ROA (potažmo i ROE) také přímo výsledek hospodaření za účetní období, případně výsledek hospodaření za běžnou činnost.

Rentabilita vlastního kapitálu - ROE (Return on Equity)

Rentabilita vlastního kapitálu pak do jmenovatele namísto všech aktiv potažmo pasiv staví pouze vlastní kapitál společnosti. Vypočítá se tedy podle vzorce $ROE=EBIT/vlastní\ kapitál$ (angl. Equity). Zatímco ROA je tak spíše imaginárním ukazatelem, ze kterého bez detailnějších znalostí o firmě a způsobu jejího financování nelze příliš usuzovat (zejména v ČR totiž bývá časté dofinancování společnosti ve formě úvěru od svých majitelů), ROE se dá už bez problémů použít i pro benchmarking (tj. srovnání s konkurenty ze stejného oboru). ROE (stejně jako ROA) je však přirozeně závislé na oboru činnosti dané firmy – zatímco někde je běžné ROE v řádu stovek procent (např. investiční společnosti), v jiných oborech jsou to jen jednotky

(např. hutní průmysl). Autentický obrázek o tom, jaké ROE je dosahováno v určitých oborech si můžete udělat, aspoň pro oblast USA, [na těchto stránkách](#) profesora Damodarana.

Rentabilita investic - ROI (Return on Investment)

Ukazatel rentability investic je velice oblíbeným ukazatelem, který se spíše než v celopodnikovém měřítku používá pro hodnocení jednotlivých investičních projektů. Pro firmu jako celek ho jde počítat spíše z pohledu investora, který investoval do nákupu dané firmy a nyní chce zjistit, jaká je rentabilita jeho investice. ROI se vypočítá jako výsledek hospodaření za běžné období/výše investice případně jako (výše příjmů z investice - výše nákladů na investici)/(výše nákladů na investici). Existuje i třetí alternativa nazývaná jako ROCE (Return on Capital Employed) neboli rentabilita vloženého kapitálu, která se počítá vzorcem $EBIT / \text{investovaný kapitál}$ a říká opět víceméně totéž.

Rentabilita tržeb - ROS (Return On Sales)

Poměrně zajímavým a srozumitelným ukazatelem je rentabilita tržeb, která dává do souvislosti EBIT případně výsledek hospodaření za účetní období a celkové tržby (tj. tržby za prodej zboží a výkony). ROS tak de facto ukazuje, kolik korun zisku připadne na jednu korunu tržeb, neboli jaká je faktická celková marže společnosti, po zvážení všech jejích nákladů na cizí kapitál, zaměstnance, provoz, atd. Proto také někteří autoři namísto označení ROS využívají označení operating profit (provozní zisk, používá se hlavně ve Spojeném království) či operating income margin (provozní zisková marže). ROS se vypočítá jako výsledek hospodaření za účetní období/(tržby za prodej zboží+výkony) případně jako $EBIT / (\text{tržby za prodej zboží} + \text{výkony})$. První ze zmiňovaných variant bývá označována také jako ROR (Return on Revenue).

Rentabilita investovaného kapitálu - ROIC (Return on Invested Capital)

Asi nejkomplicovanějším ukazatelem rentability je ukazatel rentability investovaného kapitálu neboli ROIC, který se používá výlučně pro zpětné hodnocení rentability. Ten rozvádí původní jednoduchý vzorec výsledek hospodaření za běžné období/investovaný kapitál do formy, která zohledňuje fakt, že řada ukazatelů používaných pro výpočty ukazatelů rentabilita je snadno zmanipulovatelná managementem. ROIC proto hodně operuje s cashflow a počítá se jako: výsledek hospodaření za účetní období/(celková aktiva – krátkodobý finanční majetek – krátkodobé neúročené závazky (které bohužel opět standardně v rozvaze nerozlišíte)). Pro jedno období lze pak ve výpočtu ROIC nahradit čitatele Čistým provozním ziskem před započtení úroků a amortizace a po zaplacení daně, což opět dost dobře nejde vyhodnotit jen na základě Rozvahy a VZZ.

Použitá literatura a další zdroje

[1] SYNEK, Miloslav a kol. Podniková ekonomika. 4. přeprac. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. 475 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-892-4.

[2] SCHOLLEOVÁ, Hana. Ekonomické a finanční řízení pro neekonomy. 1. vyd. [s.l.] : Grada Publishing, a. s., 2008. 256 s. ISBN 978-80-247-2424-9.

[3] Wikipedia : Rentabilita [online]. 2010 [cit. 2009-3-15]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Rentabilita>>.

[4] DAMODARAN, Aswath. Damodaran [online]. 2010 [cit. 2010-03-15]. Price and Value to Book Ratio by Sector. Dostupné z WWW: <http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/New_Home_Page/datafile/pbvdata.html>.

[5] Return on sales In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 24.8.2009, [cit. 2010-03-15]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Return_on_sales>.

[6] Value Based Management.net. Value Based Management.net [online]. 2009 [cit. 2010-03-16]. ROIC - Return on Invested Capital. Dostupné z WWW: <http://www.valuebasedmanagement.net/methods_roic.html>.